

MASMEDIÁLNE PRÁVO NA SLOVENSKU v ére digitalizácie elektronických masmédií

MASS-MEDIA LAW IN SLOVAKIA IN THE EPOCH OF
THE ELECTRONIC MASS-MEDIA DIGITALIZATION

Ján DRGONEC

ABSTRACT:

The influence of the electronic media transition from analogue to digital broadcasting on mass media law and on the position of the state within the framework of mass media activities in the era of digitalization is not sufficiently appreciated. The first attendant phenomenon of digitalization and the necessity of its proper reflexion within the relations regulated by law is the constitutional importance of changes interconnected with the broadcasting digitalization. The common denominator of considered constitutional changes is the purpose of legal regulations which is the protection of information plurality spread by media. It is necessary to proclaim that the Article No. 26 of the Constitution of the Slovak Republic can not keep its current version which it was given by overwriting Article No. 10 of the European Convention on Human Rights and Fundamental Freedoms collaterally with overwriting Article No. 19 of the UN Convention on Civil and Political Rights without taking into account the aspect of the freedom of speech regulations in legal texts of the juridical states at the end of 20th century. Another change related to digitalization is the change of the importance of the law on broadcasting and retransmission in the legal code. The role of the basic source of mass media law for electronic media is transferred to the digital broadcasting law.

KEY WORDS:

digitalization, Constitution of the Slovak Republic, law on broadcasting and retransmission, law on digital broadcasting

„Moc v spoločnosti sa delí. Na sklonku 17. storočia spresnil John Locke požiadavku delby moci tak, že delba moci má byť trojzložková. Do tohto vzorca zasadil v 18. storočí Charles Louis Montesquieu zákonodarnú, výkonnú a súdnu moc. Prax nášho storočia čoraz výraznejšie naznačuje, že koncepcia trojdelenia moci v štáte sa prežíva. Vyrovnávanie sa s nedostatkami a prežitkami trojdelenia moci je ľahšie, keď sa trojuholník moci doplní o moc verejnej mienky. Hromadné informačné prostriedky sa stali predstaviteľom moci verejnej mienky. Predsta-

JUDr. Ján Drgonec, DrSc.
Advokátska kancelária
Klincová 37/B
821 08 Bratislava
Slovenská republika
kontakt@drgonec.sk

JUDr. Ján Drgonec, DrSc. študoval na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Uverejnil celkom 17 monografií, z toho z odvetvia masmediálneho práva monografiu Tlačové právo na Slovensku (Archa 1995) a Základy masmediálneho práva (Bratislavská vysoká škola práva; Poradca podnikateľa 2008). O čiastkových otázkach masmediálneho práva uverejnil rad článkov v odborných právnických časopisoch. V minulosti najskôr pôsobil ako vedecký pracovník v Ústave štátu a práva SAV (1976 – 1992), potom jedno funkčné obdobie vykonával funkciu sudcu Ústavného súdu SR (1993 – 2000) a jedno funkčné obdobie pôsobil ako predseda ústavnoprávneho výboru Národnej rady SR (2002 – 2006). V súčasnosti je advokátom a vyučuje na Fakulte práva Paneurópskej vysokej školy v Bratislave.

viteľom pomerne nezávislým, lebo vzťah verejnosti a hromadných informačných prostriedkov využíva silnú spätnú väzbu – hromadné informačné prostriedky vyslovujú názor verejnosti, ale súčasne výrazne pôsobia na formovanie a formulovanie názorov verejnosti.

Význam existencie moci verejnej mienky spočíva v dotváraní deľby moci, v prekonávaní nedostatkov trojdelenia moci medzi štátne orgány, ale nie v presune moci z orgánov štátu na inštitúcie moci verejnej mienky (médiá) a ich redaktorov.¹

Masmediálne právo je prostriedkom regulácie uplatňovania moci verejnej mienky pomocou masmédií. Moderné štáty vynakladajú úsilie, aby išlo o spoľahlivú úpravu, ktorá zaručí primeranú právnu istotu, že masmédiá budú kontrolovať výkon verejnej moci, ale že zároveň „nepretrastú cez hlavu“ štruktúram verejnej moci, že v štáte nedôjde k diktatúre masmédií.

Problémy masmediálneho práva nie sú trvalé. Sú dobové. Menia sa v čase. Jeden problém sa odstráni alebo stratí aktuálnosť. Jeho miesto zaujme iný. Za kľúč k problematike masmediálneho práva v súčasnosti možno označiť ochranu plurality informácií z hľadiska možnosti informácie prijímať, ale aj z hľadiska možnosti informácie rozširovať.

Zabezpečenie duálneho vysielania

Európsky súd pre ľudské práva v odôvodnení svojho rozhodnutia vo veci Informationsverein Lentia pripomenul, že často kľádol dôraz na základnú úlohu slobody prejavu v demokratickej spoločnosti, najmä vtedy, keď táto pomocou tlače slúži na šírenie informácií a myšlienok všeobecného záujmu, na ktoré má verejnosť viacmenej nárok. Toto poslanie nemožno úspešne splniť, dokiaľ nemá základy v princípe plurality, ktorého najvyšším ručiteľom je štát. Zvlášť to platí vo vzťahu k audiovizuálnym masmédiám, ktorých programy sa často vysielajú vo veľkom rozsahu. Spomedzi všetkých prostriedkov slúžiacich na zabezpečenie rešpektu voči týmto hodnotám sa sloboda prejavu najväčšmi obmedzuje verejným monopolom najmä vzhľadom na úplnú nemožnosť vyselať inak ako na národnom okruhu a v niektorých prípadoch, vo veľmi obmedzenom rozsahu, prostredníctvom regionálnych káblových staníc. Ďalekosiahly dopad takých obmedzení má za následok, že ich možno ospravedlniť iba tam, kde zodpovedajú naliehavej potrebe.²

Prioritnou úlohou štátu v organizácii elektronických masmédií na prelome 80. a 90. rokov sa stalo vytvorenie duálnej sústavy, v ktorej existujú rozhlasové a televízne masmédiá ovládané štátom popri súkromných masmédiách.

Ústavný súd SR k tejto téme vyslovil právny názor, podľa ktorého:

„...Masové masmédiá na Slovensku, rovnako ako všade na svete, vyhľadávajú a rozširujú informácie, ktoré sú úplne pravdivé, čiastočne pravdivé alebo celkom nepravdivé. Kritériá pre určenie pravdivosti informácie sú neraz subjektívne. Preto štát nemôže zaručovať právo jednotlivca na informácie vytvorením štátneho orgánu s právomocou rozhodovať o pravdivosti informácie, ktorá sa môže prijať, vyhľadať alebo rozšíriť. Ústava v čl. 26 ods. 2 zaručuje právo prijať akúkoľvek informáciu, pravdivú i nepravdivú, a ponecháva na oprávnenej osobe, aby si sama vyhodnotila prijatú informáciu. V záujme zvýšenia pravdepodobnosti, že oprávnená osoba dostane pravdivú informáciu, sa od štátu vyžaduje ochrana pred tvorbou monopolu na informácie. Preto elektronické masmédiá, ktoré sa v modernej spoločnosti pokladajú za najúčinnnejšie prostriedky rozširovania informácií, sa organizujú v duálnom systéme. Časť elektronických médií ovláda štát, ďalšia časť je vo vlastníctve súkromných osôb. Rozdielnosť subjektov vlastníctva nemožno stotožniť s účelom duálneho vysielania. Tým je zabezpečenie rôznych (rozmanitosti) informácií šírených masmédiami, prostredníctvom ktorých sa spoluvytvára verejná mienka.“³

Vytváranie a zachovávanie duálneho vysielania, v ktorom povedľa štátom ovládaných alebo kontrolovaných verejnoprávných elektronických masmédií pôsobia elektronické masmédiá vysielajúce na základe licencie udeľenej subjektom súkromného práva, smeruje do histórie.

1 DRGONEC, J. 1995. Tlačové právo na Slovensku. Bratislava: Archa, 1995, s. 8 – 9.

2 Case of Informationsverein Lentia and others v. Austria. Series A: Judgements and Decisions. Carl Heymanns Verlag KG 1994, č. 276, s. 16.

3 PL. ÚS 15/1998. Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky, 1999. s. 48.

Technické podmienky vysielania sa menia prechodom od analógového vysielania na digitálne vysielanie. K všeobecne známym skutočnostiam digitálneho vysielania patrí technické skvalitnenie rozhlasového a televízneho vysielania. Vyššia kvalita obrazu aj zvuku, menšia citlivosť na rôzne rušenia, možnosť kvalitného príjmu vysielania aj v pohybe, napríklad v aute. Digitalizácia vysielania sa však neobmedzuje iba na tieto inovácie.

Kompresiou dát možno dosiahnuť, že na jednej frekvencii, ktorá pri analógovom vysielaní slúži na prenos jedného programu, sa bude prenášať niekoľko programov súčasne. Tok dát, v ktorom je obsiahnutých niekoľko rozhlasových alebo televíznych programov, prípadne ďalšie dáta nesúvisiace s programom, sa nazýva multiplex. V súčasnosti technické podmienky dovoľujú zaradiť do jedného multiplexu štyri – päť programov. Vyspelejšie kódovacie systémy umožnia rozšíriť multiplex na dvadsať digitálnych televíznych programov v rastrí jedného analógového kanálu.⁴ Digitalizáciou vysielania sa teda zásadne zmenia technické podmienky vysielania. Šírenie signálu prestáva byť závislé od obmedzenosti kapacity kmitočtového spektra, ktoré je podstatným dôvodom pre viazanie podnikania v oblasti rozhlasu a televízie na licenciu udelenú štátom, ktorý obhospodaruje využitie kmitočtového spektra prideleného mu medzinárodnými inštitúciami. Kmitočtové spektrum síce naďalej zostane rovnako obmedzené, ale digitálna technológia ho umožňuje využívať mnohonásobne. Pritom popri terestriálnych vysielateľoch (DVB-T) sa digitálne vysielanie dá realizovať aj satelitmi (DVB-S) a pomocou káblových sústav (DVB-C). Digitalizácia vysielania teda bude mať zásadný vplyv na rozšírenie plurality vysielateľov a ponuky programov.

Na rozdiel od jednosmerného analógového vysielania digitálne vysielanie sa spája s možnosťou obojstranného vysielania, teda takého vysielania, v ktorom sa dáta budú prenášať aj od poslucháča, resp. diváka k vysielateľovi.

Poslednou výraznou črtou digitálneho vysielania je asynchrónnosť, to znamená stav, v ktorom sa vysielanie a príjem nemusia diať v tom istom čase. To divákovi vytvára príležitosť vybrať si, kedy bude sledovať určitý program alebo jeho časť.

Do budúcnosti sa takto otvára priestor pre taký model televízneho vysielania, ktorý umožní existenciu desiatok či dokonca stoviek televíznych kanálov, pričom divák si sám bude vyberať, ktoré príspevky si pustí, odpadne problém navzájom si konkurujúcich programov, zrelativizuje sa pojem „hlavný vysielací čas“ a pod.⁵

Aj keď technologické zmeny umožňujúce príchod digitalizácie a jej vplyv na tvorbu a uplatňovanie moci verejnej mienky sú značné, väčší význam má digitalizácia pre pôsobenie štátu v organizovaní činnosti elektronických masmédií, ale aj v úlohách, ktoré má štát plniť vo sfére spoločenských vzťahov upravených masmediálnym právom. Treba zdôrazniť, že vplyv digitalizácie na masmediálne právo a na pôsobenie štátu v činnosti masmédií v období digitalizácie nie je náležite docenený. Ba čo viac, možno konštatovať, že je neuvážene zanedbávaný.

Prvým sprievodným javom digitalizácie a nevyhnutnosti jej náležitej reflexie v oblasti vzťahov upravených právom je ústavný význam zmien spätých s digitalizáciou vysielania prostredníctvom elektronických masmédií. Spoločným menovateľom uvažovaných zmien je účel právnej úpravy, ktorým je ochrana plurality informácií rozširovaných masmédiami.

Ústavný rozmer digitalizácie

„Činnosť masmédií je selektívna. Uverejnenie myšlienok a informácií je ponechané na úvahu vydavateľa, resp. vysielateľa a novinára. Osoba stojaca mimo organizačnej štruktúry masmédiá má spravidla nepatrnú možnosť získať prístup do masmédií a ich prostredníctvom šíriť svoje myšlienky a informácie navonok, smerom k verejnosti. Tento stav súvisí s početnosťou ľudskej populácie, s praktickou nemožnosťou poskytnúť každému príležitosť, aby v prípade záujmu mohol rozširovať svoje myšlienky a informácie prostredníctvom printových alebo elektronických masmédií, ale aj so službou masmédií favorizovanej politickej strane alebo politikovi, či s nesympatiami voči názorom, ktoré nezdieľajú novinári/redaktori sústredení v jednom masmédiu.

4 BRUNCLÍK, M. 2001. Digitální televize volá po zákonodarcích s fantazií. In Parlamentní spravodaj, 2001, č. 8 – 9, s. 24.

5 Podrobnejšie STARÝ, R. Digitalizace vysílání – Pokrok sa nedá zastaviť, dá sa ale podpořit. In Parlamentní spravodaj, 2001, č. 2, s. 35 – 37; KROUPA, V. Licenční modely digitálního vysílání v Evropě. In Parlamentní spravodaj, 2002, č. 5, s. 34 – 36; POHL, O. Digitální televize u nás a ve světě. In Parlamentní spravodaj, 2002, č. 5, s. 31 – 34; FUČÍK, J. Regulace elektronických médií a digitální vysílání. In Právní rádce, 2003, č. 2, s. 24 – 26.

Stav bez možnosti prístupu k masmédiám sa zaužíval a rešpektuje sa vo vzťahu k osobám, o ktorých masmédiá neuverejnili komentáre, ani žiadne iné príspevky. V zásadne inej situácii je však ten, o kom masmédiá zverejnili podľa svojich predstáv vyhotovený materiál o jeho osobe. Takým osobám sa priznáva právne postavenie, ktoré prístup do masmédií umožňuje, a to preto, aby sa nastolila spravodlivá rovnováha medzi uplatnením slobody prejavu a práva rozširovať myšlienky a informácie novinárom a právnym postavením osoby, o ktorej novinár uverejnil svoj príspevok. Na zabezpečenie spravodlivej rovnováhy medzi oboma chránenými záujmami sa pre dotknuté osoby vytvorili právne prostriedky prístupu do masmédií a určili sa podmienky, za ktorých oprávnená osoba môže uplatniť každý z priznaných právnych prostriedkov.⁶

V Rade Európy sa právo na prístup do masmédií zaručuje prostredníctvom práva na odpoveď priznaného čl. 8 Európskeho dohovoru o cezhraničnej televízii v znení pozmeňujúceho protokolu.⁷ V Európskej únii ho priznal čl. 23 Smernice ES o koordinácii opatrení v členských štátoch týkajúcich sa vykonávania činností televízneho vysielania,⁸ ale aj Odporúčanie členským štátom č. 16/2004 o práve na odpoveď v novom mediálnom prostredí.⁹ Ku case-law Európskeho súdu pre ľudské práva patrí rozhodnutie, ktorým sa priznalo právo prístupu do elektronických médií za účelom účasti na diskusii o veci verejného záujmu.

Spoločnosť Verein gegen Tierfabriken Schweiz (Vgt) sa venuje ochrane zvierat a bojuje proti pokusom na zvieratách. Ako reakciu na rôzne televízne reklamy mäsového priemyslu táto spoločnosť pripravila krátky televízny film s dĺžkou trvania 55 sekúnd. V komentári k časti filmu chov prasiat vo veľkom chlieve bol prirovnaný ku koncentračnému tábora a rozprávač vysvetlil, že zvieratá boli napchaté liekmi. Reklama končila výzvou: „Jedzte menej mäsa pre vaše zdravie a v záujme zvierat a životného prostredia.“

Spoločnosť Schweizerische Radio – und Fernsehgesellschaft, AG für das Werbefernsehen, aj spoločnosť Publisuisse SA odmietli ponuku, aby túto reklamu odvysielali.

Federálny súd správnu žalobu zamietol z dôvodu, že všetky tri uvedené spoločnosti postupovali v súlade so zákazom politickej reklamy určeným federálnym zákonom o rádiu a televízii.

Európsky súd pre ľudské práva rozhodol, že Švajčiarsko porušilo čl. 10 Dohovoru, lebo nešlo o opatrenie nevyhnutné v demokratickej spoločnosti. Podľa názoru Súdu sťažovateľ nepredstavoval silnú finančnú skupinu, ktorej cieľom by bolo obmedziť nezávislosť vysielateľa, ovplyvniť verejnú mienku alebo ohroziť rovnosť šancí medzi rôznymi spoločenskými silami. Práve naopak, sťažovateľ sa len chcel zúčastniť prebiehajúcej verejnej diskusie o ochrane a chove zvierat. Rovnako podľa Súdu vnútroštátne orgány nepekukázali „relevantným a dostatočným“ spôsobom, aké dôvody vo všeobecnosti mohli odôvodniť legitímnosť zákazu reklamy politického charakteru a ospravedlniť zásah za daných okolností prípadu.¹⁰

Z rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva možno vyvodit základné pravidlá prístupu do masmédií za účelom pluralizácie informácií rozširovaných masmédiami: právo na prístup do masmédií vznikne, ak zamýšľaný prejav nemá za cieľ obmedziť nezávislosť vysielateľa, ovplyvniť verejnú mienku alebo ohroziť rovnosť šancí medzi rôznymi spoločenskými silami. Podmienky nie sú kumulatívne; stačí, aby sa splnila jedna z nich a právo prístupu do masmédií nevznikne.

V dosiaľ uvedenom rozsahu úprav práva na odpoveď alebo na opravu sa ponúka námietka, že ide o osobitné právo zaručené vo vzťahu k rozširovaniu informácií televíznym vysielaním, ale opak preukazuje komparatívne ústavné právo.

6 DRGONEC, J. 2008. Základy masmediálneho práva. Bratislava: Bratislavská vysoká škola práva – Poradca podnikateľa, spol. s r.o., 2008. s. 280.

7 Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 168/1998 Z. z. a oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 345/2002 Z. z. Podľa čl. 8: „1. Každá zmluvná vysielacia strana zabezpečí, aby každá fyzická osoba alebo právnická osoba bez ohľadu na štátnu príslušnosť alebo miesto trvalého bydliska mala možnosť uplatniť právo na odpoveď alebo domáhať sa iného primeraného opravného prostriedku, či už zákonného, alebo správneho, vo vzťahu k programom vysielaným vysielateľom podliehajúcim právnemu poriadku tejto zmluvnej strany podľa článku 5. Osobitne zabezpečí, aby časové lehoty a iné úpravy na uplatnenie práva na odpoveď umožnili účinný výkon tohto práva. Účinný výkon tohto práva alebo iných primeraných zákonných alebo správnych opravných prostriedkov musí sa zabezpečiť tak z hľadiska časovej lehoty, ako i spôsobov uplatnenia. 2. S týmto cieľom sa v pravidelných intervaloch a vhodnými prostriedkami v programovom výstupe označuje názov programovej služby alebo vysielateľa zodpovedného za túto programovú službu.“

8 Smernica Rady č. 89/552/EHS z 3. októbra 1989 v znení smernice č. 97/36/ES z 30. júna 1997, ktorou sa mení a dopĺňa smernica č. 89/552/EHS o koordinácii určitých ustanovení zákonov, iných právnych predpisov alebo správnych opatrení v členských štátoch týkajúcich sa vykonávania činností televízneho vysielania.

9 Recommendation Rec(2004)16 of the Committee of Ministers to member states on the right of reply in the new media environment.

10 Case of Verein gegen Tierfabriken Schweiz (Vgt) v. Switzerland. Sťažnosť č. 32772/02, § 75.

Ústava Macedónskej republiky zaručuje práva voči masmédiám – právo na odpoveď (čl. 16 ods. 4), právo na opravu (čl. 16 ods. 5) aj právo masmédií na utajenie zdroja informácií (čl. 16 ods. 6).

Portugalská ústava v čl. 37 ods. 4 uvádza: „Právo na odpoveď a na opravu, ako aj právo na odškodnenie za utrpenú ujmu sa rovnako a účinne zaručuje všetkým fyzickým osobám, aj právnickým osobám.“ Článkom 40 portugalskej ústavy sa okrem toho zabezpečuje prístup do masmédií kľúčovým subjektom politického života:

„(1) Politické strany, odborové organizácie, profesné organizácie a organizácie reprezentujúce hospodárske záujmy majú právo na vysielací čas vo verejnom rozhlase a televízii podľa kritérií zodpovedajúcich sile ich zastúpenia určených zákonom.

(2) Politické strany zastúpené v Zhromaždení republiky, ktoré nie sú vo vláde, majú právo na vysielací čas vo verejnom rozhlase a televízii podľa sily svojho zastúpenia, a majú aj právo na odpoveď a na nesúhlasné stanovisko k politickým vyhláseniam vlády, ktoré ustanoví zákon. Výkon týchto práv bude rovnocenný rozsahom a významom právam poskytnutým vláde. Politické strany zastúpené v regionálnych parlamentoch majú tie isté práva na úrovni svojich regiónov.

(3) Vo volebnom boji majú kandidáti právo na pravidelné a primerané vysielacie časy v rozhlasových a televíznych staniách s celoštátnym a regionálnym dosahom, ktoré upraví zákon.“

Prístup do masmédií prostredníctvom práva na odpoveď, práva na opravu alebo akýmkoľvek iným právne významným spôsobom nie je predmetom úpravy podľa Ústavy SR. S prihliadnutím na účel týchto práv, ktorý spočíva vo vytváraní „ochrannej sféry“ alebo „sféry dostupnosti“ pre pluralitu informácií ako základný znak vyhládávania a rozširovania informácií v modernej spoločnosti, ide o nedostatok, ktorý si nezaslúži toleranciu. Treba výslovne konštatovať, že čl. 26 Ústavy SR nemôže navždy zostať v súčasnej podobe, ktorú dostal prepísaním čl. 10 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd súbežne s prepísaním čl. 19 Paktu OSN o občianskych a politických právach bez prihliadnutia na stav úpravy slobody prejavu v ústavných textoch právnych štátov na sklonku 20. storočia.

Ústavný rozmer nemá iba ustanovenie podmienok pre prístup do masmédií. S digitalizáciou činnosti elektronických masmédií sa otvára aj iná otázka ústavnej relevancie.

Podľa tretej vety čl. 26 ods. 2 Ústavy SR: „Podnikanie v odbore rozhlasu a televízie sa môže viazať na povolenie štátu.“ Toto ustanovenie bez pochybností nadväzuje na poslednú vetu čl. 10 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podľa ktorého tento článok nebráni štátom, aby vyžadovali udeľovanie povolení rozhlasovým, televíznym alebo filmovým spoločnostiam. Účelom oboch úprav bez pochybností je vytvorenie právneho základu pre duálny systém rozhlasového a televízneho vysielania založeného na vysielaní verejnoprávných masmédií zo zákona a na vysielaní súkromných masmédií pod podmienkou držby licencie na vysielanie.

Technický vývoj spojený s nahradením analógového vysielania digitálnym vysielaním vytvoril skutkový základ pre zrušenie povoľovacieho režimu v činnosti elektronických médií a jeho nahradenie registračným režimom, teda pre unifikáciu štátnej kontroly nad činnosťou médií vo fáze ich vzniku. To sa nevyhnutne premietne aj do nasledujúcich fáz činnosti masmédií v spoločnosti, lebo upustenie od vydávania licencií na elektronické vysielanie sa musí odraziť aj v zrušení režimu rozhodovania o pozastavení licencie a o odňatí licencie, ako aj v zrušení súdneho prieskumu rozhodnutí orgánu udeľujúceho licencie na elektronické vysielanie.

Ustanovenie tretej vety čl. 26 ods. 2 Ústavy SR, aj posledná veta čl. 10 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je formulovaná ako možnosť, dovoľovanie pre štát podmieniť vstup do vysielania elektronických masmédií udelením povolenia (licencie). Z povahy formulácie bez pochybností možno vyvodit, že nejde o povinnosť štátu, takže nahradenie povoľovacieho konania z obdobia analógového vysielania registračným konaním v časoch digitálneho konania sa nespája s nevyhnutnosťou zmeniť čl. 26 ods. 2 Ústavy SR, resp. čl. 10 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Na základe ústavnej úpravy, rovnako ako v súlade s poslednou vetou čl. 10 ods. 1 Dohovoru, sa možno odklonit od pôvodného účelu oboch úprav, upustiť od povoľovacieho konania pri vydávaní licencií na rozhlasové a televízne vysielanie a nahradiť ho registračným konaním. Pri takom postupe sa tretia veta čl. 26 ods. 2 Ústavy SR, aj posledná veta čl. 10 ods. 1 Európskeho dohovoru o ľudských právach a základných slobodách stanú obsoletnou právnou normou.

Pravda, v prípade poslednej vety čl. 10 ods. 1 Dohovoru iba v časti úpravy, lebo udeľovanie povolení filmovým spoločnostiam nie je v príčinnej súvislosti s prechodom rozhlasového a televízneho vysielania na vysielanie s pomocou digitálnych technológií. Ak by však orgány SR, resp. členské štáty Rady Európy zotrvali na požiadavke udelenia licencie na rozhlasové a televízne vysielanie ako predpokladu vstupu do rozširovania informácií prostredníctvom elektronických masmédií, nezvýšilo by iné než relevantnú normu čl. 26 ods. 2 Ústavy SR alebo čl. 10 ods. 1 Dohovoru vypustiť.

Za vykročenie smerom podľa prvej z uvedených alternatív možno označiť ustanovenie druhej vety § 27 ods. 4 zák. č. 220/2007 Z. z. o digitálnom vysielaní programových služieb a poskytovaní iných obsahových služieb prostredníctvom digitálneho prenosu a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o digitálnom vysielaní). V tejto norme sa uvádza: „Na udelenie licencie na digitálne vysielanie má žiadateľ právny nárok.“

Súbežne s nastolením otázok ústavnoprávneho významu sa s digitalizáciou vysielania elektronických masmédií mení význam zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov a zákona č. 220/2007 Z. z. o digitálnom vysielaní programových služieb a poskytovaní iných obsahových služieb prostredníctvom digitálneho prenosu a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o digitálnom vysielaní). V dobách analógového vysielania úlohu základného zákona upravujúceho činnosť elektronických masmédií zohrával zákon o vysielaní a retransmisii. Zákon o digitálnom vysielaní existoval na periférii prameňov masmediálneho práva. S prechodom na digitálne vysielanie sa karta obracia. Úloha základného prameňa masmediálneho práva pre elektronické masmédiá prechádza na zákon o digitálnom vysielaní. Zákon o vysielaní a retransmisii sa v časti svojich ustanovení, predovšetkým v úprave správneho konania pri rozhodovaní o licenciách na vysielanie, mení na obsolétny všeobecne záväzný právny predpis, v dôsledku čoho sa prirodzene znižuje jeho význam.

Licencie na digitálne vysielanie

Licencia na digitálne vysielanie je povolenie, ktoré oprávňuje jeho držiteľa v pásme vyhradenom podľa § 16 zákona o digitálnom vysielaní vysielateľ jednu programovú službu terestriálnym vysielaním na území Slovenskej republiky príslušným štandardom digitálneho príjmu v územnom rozsahu podľa druhu udelennej licencie. Práva a povinnosti vyplývajúce z licencie na digitálne vysielanie je jej držiteľ povinný vykonávať vo vlastnom mene, na vlastný účet a na vlastnú zodpovednosť.

Licencia na digitálne vysielanie, ktorá umožňuje vysielateľ programovú službu, neoprávňuje jej držiteľa na digitálne terestriálne vysielanie rovnakej programovej služby v rôznych pásmach vyhradených na tom istom území; to neplatí, ak sa držiteľ licencie dohodne s poskytovateľom multiplexu, že na území, kde sa vysielanie programovej služby prekrýva s iným vysielaním rovnakej programovej služby, bude poskytovateľ multiplexu vykonávať retransmisiiu tejto programovej služby.

Držiteľ licencie na digitálne vysielanie je vysielateľom.

O zmenu, ktorú vysielateľ môže vykonať len so súhlasom Rady pre vysielanie a retransmisiiu, môže vysielateľ požiadať až po získaní predchádzajúceho súhlasu Rady; Rada udeľuje súhlas rozhodnutím. Za zmenu, ktorú môže vysielateľ vykonať len so súhlasom Rady, sa považuje zmena, ktorej vykonanie bez získania predchádzajúceho súhlasu Rady má za následok odňatie licencie na digitálne vysielanie.

Základné rozdiely medzi podmienkami udelenia licencie na analógové vysielanie a na digitálne vysielanie spočívajú v tom, že:

1. na udelenie licencie na analógové vysielanie nebol právny nárok, kým na udelenie licencie na digitálne vysielanie má žiadateľ zákonom priznaný právny nárok;
2. licencia na digitálne vysielanie sa udeľuje na neurčitý čas (na určitý čas ju možno udeliť jedine vtedy, ak o to žiadateľ požiada); licencia na analógové vysielanie sa udeľovala na zákonom určený čas – osem rokov na vysielanie rozhlasovej programovej služby, resp. dvanásť rokov na vysielanie televíznej programovej služby, pričom zo zákonom ustanovených dôvodov možno licenciu udeliť aj na kratší čas;
3. licenciu na digitálne vysielanie možno udeliť aj verejnoprávnym vysielateľom, kým licenciu na analógové vysielanie verejnoprávnym vysielateľom nebolo možné udeliť;

4. podmienky prístupu fyzickej osoby k licencií na digitálne vysielanie sú prísnejšie, než boli podmienky na prístup fyzickej osoby k licencií na analógové vysielanie: licenciu na analógové vysielanie bolo možné udeliť fyzickej osobe, ktorá splnila dve zákonom určené podmienky (1. má trvalý pobyt alebo dlhodobý pobyt na území Slovenskej republiky, 2. má spôsobilosť na právne úkony v celom rozsahu). Licenciu na digitálne vysielanie možno udeliť iba fyzickej osobe, ktorá splní tri zákonom určené podmienky (1. má trvalý pobyt alebo prechodný pobyt na území Slovenskej republiky, 2. má spôsobilosť na právne úkony v celom rozsahu, 3. nebola odsúdená za: a/ trestný čin spáchaný v priamej súvislosti s vysielaním programovej služby, b/ hospodársky trestný čin, c/ trestný čin proti majetku).

Prevod licencie na digitálne vysielanie

Licencia na digitálne vysielanie je neprevoditeľná na inú fyzickú alebo právnickú osobu, a to ani pri predaji podniku alebo jeho časti.

Prechod licencie na digitálne vysielanie

Licencia na digitálne vysielanie neprechádza na právneho nástupcu vysielateľa, neprechádza ani v rámci exekúcie a ani postupom podľa osobitného predpisu, pokiaľ zákon o digitálnom vysielaní neustanovuje inak.

Ak zomrie fyzická osoba, ktorá je vysielateľom, môžu na základe jej licencie na digitálne vysielanie pokračovať v činnosti vysielateľa až do skončenia konania o dedičstve

- a. dedičia zo závetu a pozostalý manžel, aj keď nie je dedičom, ak je spoluvlastníkom majetku používaného na činnosť vysielateľa,
- b. dedičia zo zákona, ak niet dedičov zo závetu,
- c. pozostalý manžel, aj keď nie je dedičom, ak je spoluvlastníkom majetku používaného na činnosť vysielateľa a v činnosti vysielateľa nepokračujú dedičia, alebo
- d. správca dedičstva ustanovený súdom.

Pokračovať v činnosti vysielateľa, ktorý zomrel, môže dedič alebo pozostalý manžel, len ak spĺňa podmienky podľa šiestej hlavy štvrtej časti zákona o digitálnom vysielaní (pluralita informačných zdrojov, transparentnosť vlastníckych vzťahov, obmedzenie vzájomného majetkového prepojenia, etc.) a podmienky týkajúce sa transparentnosti majetkových a personálnych vzťahov podľa osobitného predpisu a zároveň oznámi Rade pokračovanie v činnosti vysielateľa do jedného mesiaca od

- a. úmrtia vysielateľa, ak ide o osobu dediča alebo pozostalého manžela, alebo
- b. ustanovenia súdom za správcu dedičstva, ak ide o správcu dedičstva ustanoveného súdom.

Po skončení konania o dedičstve, ak bola splnená podmienka podľa § 30 ods. 3, môže na základe licencie na digitálne vysielanie udelennej vysielateľovi, ktorý zomrel, pokračovať v činnosti vysielateľa len osoba podľa § 30 ods. 2 písm. a) až c) zákona o digitálnom vysielaní, a to len ak do jedného mesiaca od skončenia konania o dedičstve požiada o zmenu licencie na digitálne vysielanie v osobe vysielateľa, a pokiaľ ide o dediča, len vtedy, ak zároveň nadobudla v konaní o dedičstve aj majetkový podiel používaný na činnosť vysielateľa.

Odňatie licencie na digitálne vysielanie

Odňatie licencie na digitálne vysielanie je predmetom úpravy v dvoch právnych režimoch. V prvom právnom režime Rada pre vysielanie a retransmisiiu musí odňať licenciu na digitálne vysielanie, ak sa splnia zákonom určené podmienky.

Rada odníme vysielateľovi licenciu na digitálne vysielanie, ak

- a. o jej odňatie vysielateľ písomne požiada,
- b. jej udelenie vysielateľ dosiahol na základe nepravdivých údajov uvedených v žiadosti o udelenie licencie na digitálne vysielanie alebo v dokladoch priložených k tejto žiadosti, alebo
- c. to ustanovuje zákon o digitálnom vysielaní.

Rada odníme oprávnenému vysielateľovi licenciu na digitálne vysielanie aj vtedy, ak sa bez predchádzajúceho súhlasu Rady uskutoční prevod podielu na základnom imaní oprávneného vysielateľa alebo podielu na hlasovacích právach oprávneného vysielateľa

- a. v rozsahu prevyšujúcom 55% celkovej hodnoty základného imania alebo hlasovacích práv oprávneného vysielateľa počas trvania platnosti licencie,
- b. v čase do 12 mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia Rady o udelení licencie na digitálne vysielanie, ak ide o oprávneného vysielateľa rozhlasovej programovej služby, alebo
- c. v čase do 24 mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia Rady o udelení licencie na digitálne vysielanie, ak ide o oprávneného vysielateľa televíznej programovej služby.

V druhom právnom režime sa Rade pre vysielanie a retransmisii priznáva právo úvahy, či licenciu odníme, ak sa splnili zákonom určené podmienky odňatia licencie.

Rada môže vysielateľovi licenciu na digitálne vysielanie odňať, ak

- a. porušil podmienky licencie na digitálne vysielanie a povinnosti viažuce sa na jej udelenie podľa § 24 zákona o digitálnom vysielaní,
- b. bol na jeho majetok vyhlásený konkurz,
- c. porušil zákaz prevodu licencie na inú fyzickú alebo právnickú osobu alebo
- d. prestal spĺňať niektorú z podmienok na udelenie licencie na digitálne vysielanie.

Ak Rada licenciu na digitálne vysielanie odňala z iného právneho dôvodu než na písomnú žiadosť vysielateľa, môže vysielateľ, ktorému sa licencia odňala, opätovne požiadať o udelenie licencie na digitálne vysielanie najskôr po uplynutí jedného roka od právoplatnosti rozhodnutia rady o odňatí licencie na digitálne vysielanie.

Zánik licencie na digitálne vysielanie

Licencia na digitálne vysielanie ex lege zaniká

- a. uplynutím času, na ktorý bola licencia na digitálne vysielanie udelená,
- b. odo dňa zániku právnickej osoby, ktorá je držiteľom licencie na digitálne vysielanie,
- c. smrťou fyzickej osoby, ktorá je držiteľom licencie na digitálne vysielanie, alebo odo dňa, v ktorom neboli splnené podmienky prechodu licencie na digitálne vysielanie na dediča, pozostalého manžela alebo správcu dedičstva ustanoveného súdom,
- d. uplynutím 60 dní odo dňa, v ktorom mal vysielateľ podať návrh na zápis činnosti do obchodného registra a neurobil tak,
- e. odo dňa právoplatnosti rozhodnutia Rady o odňatí licencie na digitálne vysielanie,
- f. odo dňa právoplatnosti rozhodnutia Rady o uložení sankcie, ktorým sa vysielateľovi odňala licencia na digitálne vysielanie za závažné porušenie povinnosti podľa osobitného predpisu.

Opravné prostriedky proti rozhodnutiu v licenčnom konaní pre digitálne vysielanie

Základné právo na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy súdom priznané čl. 46 ods. 2 Ústavy SR sa týka aj rozhodnutí vydaných v licenčnom konaní pre digitálne vysielanie. Za tým účelom zákon o digitálnom vysielaní priznal žiadateľovi o udelenie licencie právo podať opravný prostriedok na Najvyšší súd SR.

Žiadateľ môže podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu o:

- udelení licencie na digitálne vysielanie,
- zamietnutí žiadosti na udelenie licencie,
- neudelení súhlasu na zmenu licencie na digitálne vysielanie,
- zamietnutí žiadosti o zmenu licencie na digitálne vysielanie,
- zamietnutí zmeny licencie na digitálne vysielanie,
- zmene licencie na digitálne vysielanie,
- odňatí licencie.

Opravný prostriedok možno podať v lehote 15 dní odo dňa doručenia rozhodnutia Rady. Zákon nedovoľuje súdu, aby odpustil zmeškanie lehoty na podanie opravného prostriedku.

Ústavné právo na preskúmanie rozhodnutia Rady pre vysielanie a retransmisii súdom sa neobmedzuje na rozhodnutia Rady o pridelení, zmene alebo odňatí licencie na vysielanie. Aj ostatné rozhodnutia, ktorými Rada uplatní zákon, možno napadnúť opravným prostriedkom na Najvyššom súde SR.

Pluralita informácií a priehľadnosť majetkových a personálnych vzťahov vo vysielaní podľa zákona o digitálnom vysielaní

Rozširovanie informácií prostredníctvom desiatok či dokonca stoviek vysielateľov vstupujúcich do masmediálneho priestoru s využitím digitalizácie zásadne mení význam organizácie a ochrany duálneho vysielania. V prostredí digitálneho vysielania výrazne klesá možnosť monopolizácie informácií štátom a vzrastá význam ochrany plurality informácií pred ovládnutím rozširovaných informácií niekoľkými subjektmi súkromného práva, či už pôjde o niekoľko fyzických osôb, alebo o obmedzený okruh právnických osôb. Namiesto otázky zabezpečenia duálneho vysielania v digitálnej ére získava aktuálnosť ochrana pred monopolizáciou myšlienok a informácií súkromnými osobami.

„Sloboda prejavu sa spravidla vníma ako sloboda komunikovať svoje názory širokému publiku. A tu vzniká ilúzia tejto slobody... Sloboda prejavu si totiž konkuruje s inou mocnejšou slobodou, so slobodou vlastníctva. Prejav, nech je to ktokoľvek, sa nedostane k širokej verejnosti bez pomoci masových oznamovacích prostriedkov... Z hľadiska slobody prejavu to znamená, že každý má skutočnú voľnosť rozširovať svoje názory ďalej než k susedovi za predpokladu, že vlastní alebo kontroluje masové oznamovacie prostriedky.“¹¹

„Z hľadiska budovania a rozvíjania demokratickej spoločnosti je veľmi dôležité, aby sa vplyv a pôsobenie oznamovacích prostriedkov nemonopolizovalo v rukách tých, ktorí majú moc. Aby sa znovu nepotvrtilo, že kto má monopol tlače, rozhlasu a televízie, má monopol pravdy, a kto má monopol pravdy, má monopol moci.“¹²

Pluralita informačných zdrojov

Právnická osoba alebo fyzická osoba nesmie byť vysielateľom a súčasne poskytovať terestriálny multiplex na území Slovenskej republiky.

Toto obmedzenie sa nevzťahuje na poskytovateľa multiplexu poskytujúceho terestriálny multiplex, ktorý je zároveň vysielateľom monotypovej programovej služby určenej výhradne na vlastnú propagáciu.

Obmedzenie vzájomného majetkového prepojenia a personálneho prepojenia

Majetkové prepojenie a personálne prepojenie medzi oprávnenými vysielateľmi sa zakazuje.

Majetkové prepojenie a personálne prepojenie medzi poskytovateľom multiplexu poskytujúceho terestriálny multiplex a vysielateľom sa zakazuje. To sa nevzťahuje, ak to nevyklučuje osobitný predpis, na personálne prepojenie alebo majetkové prepojenie medzi poskytovateľom multiplexu a

- a. oprávneným vysielateľom s regionálnou televíznou licenciou alebo lokálnou televíznou licenciou, ak poskytovateľ multiplexu okrem miestneho multiplexu neposkytuje iný terestriálny multiplex,

11 KNAPP, V. Antinomie a iluze svobody projevu. AUC Iuridica, 1996, č. 1 – 2, s. 89.

12 PALÚŠ, I. Sloboda prejavu, zhromažďovania a združovania (Ústavnoprávna koncepcia a predpoklady realizácie). Acta Iuridica Cassoviensia. Košice, 1993, č. 19, s. 67.

- b. oprávneným vysielateľom s regionálnou rozhlasovou licenciou alebo lokálnou rozhlasovou licenciou, ak poskytovateľ multiplexu okrem miestneho multiplexu neposkytuje iný terestriálny multiplex,
- c. vysielateľom rozhlasovej programovej služby, ak poskytovateľ multiplexu poskytuje terestriálny multiplex len v rozhlasovom pásme alebo analógovom pásme.

Transparentnosť vlastníckych vzťahov

Právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá je majetkovo prepojená alebo personálne prepojená s oprávneným vysielateľom s celoplošnou televíznou licenciou alebo celoplošnou rozhlasovou licenciou, nesmie byť majetkovo prepojená s poskytovateľom multiplexu.

Právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá je majetkovo prepojená alebo personálne prepojená s oprávneným vysielateľom s regionálnou televíznou licenciou alebo regionálnou rozhlasovou licenciou, nesmie byť majetkovo prepojená s viac ako jedným poskytovateľom multiplexu.

Právnická osoba alebo fyzická osoba nesmie byť majetkovo prepojená s viacerými poskytovateľmi multiplexu v prípade, že

- a. signál všetkých multiplexov poskytovateľov multiplexu, s ktorými je táto osoba majetkovo prepojená, by mohlo prijímať viac ako 50 % obyvateľov Slovenskej republiky, alebo
- b. poskytovatelia multiplexu, s ktorými je táto osoba majetkovo prepojená, poskytujú multiplex vo viac ako polovici paralelných frekvenčných vyhradení v príslušnom frekvenčnom pásme.

Vyššie uvedené podmienky sa nevzťahujú na majetkové prepojenie a personálne prepojenie s poskytovateľom multiplexu, ktorý na území Slovenskej republiky poskytuje len miestny multiplex alebo terestriálny multiplex len v rozhlasovom pásme alebo len v analógovom pásme.

Sieť miestnych multiplexov

Právnická osoba alebo fyzická osoba nesmie poskytovať viac miestnych multiplexov, ak by signál všetkých miestnych multiplexov, ktoré poskytuje, mohlo prijímať viac ako 30 % obyvateľov Slovenskej republiky.

Poskytovatelia multiplexu nesmú vytvoriť sieť miestnych multiplexov, ak by ju mohlo prijímať viac ako 30 % obyvateľov Slovenskej republiky; za sieť miestnych multiplexov sa považuje spoločné šírenie signálu multiplexu alebo spoločné šírenie vysielania programovej služby koncovému užívateľovi, ktoré nie je jeho retransmisiou.

Posudzovanie majetkového prepojenia a personálneho prepojenia

Majetkové prepojenie a personálne prepojenie u vysielateľa posudzuje Rada pre vysielanie a retransmisiu.

Vysielateľ alebo iná osoba je povinná na požiadanie predložiť Rade na posúdenie doklady potrebné na preukázanie splnenia podmienok a obmedzení určených zákonom.

Ak sa preukáže, že vysielateľ nespĺňa podmienky ustanovené zákonom, Rada pre vysielanie a retransmisiu určí vysielateľovi primeranú lehotu na nápravu. Ak v určenej lehote nenastane náprava, Rada odníme vysielateľovi licenciu na digitálne vysielanie.

Majetkové prepojenie a personálne prepojenie u poskytovateľa multiplexu posudzuje Telekomunikačný úrad SR.

Poskytovateľ multiplexu alebo iná osoba je povinná na požiadanie predložiť úradu na posúdenie doklady potrebné na preukázanie splnenia podmienok a obmedzení určených zákonom. Ak sa preukáže, že poskytovateľ nespĺňa podmienky ustanovené zákonom, Telekomunikačný úrad SR určí poskytovateľovi multiplexu primeranú lehotu na nápravu. Ak v určenej lehote nenastane náprava, úrad zruší poskytovateľovi multiplexu terestriálne prevádzkové povolenie.

Zodpovednosť za činnosť elektronických masmédií

Právna zodpovednosť je nepríjemným, ale nevyhnutným prvkom každej právnej úpravy. Bez určenia zodpovednosti za protiprávne správanie právna úprava stráca zmysel, ale aj svoj účel. Právna úprava, ktorá nie je zabezpečená zodpovednosťou, je zbytočná, navodzuje zdanie o právnej povahe vzťahov, ktoré v skutočnosti právne nie sú. V súlade s nevyhnutnosťou „zodpovednostného krytia“ platná právna úprava digitálneho vysielania určuje inštitúcie s právomocou dbať o dodržanie právnych noriem aj sankcie za ich porušenie.

Rada pre vysielanie a retransmisiiu je orgánom verejnej moci, ktorý v mene Slovenskej republiky zabezpečuje dodržiavanie zákona o vysielaní a retransmisii. Rada je pri ukladaní sankcií obmedzená zákonom. Obmedzenie spočíva v tom, že ak dôjde k porušeniu zákona, Rada nemá možnosť úvahy, či uplatní zodpovednosť proti tomu, kto zákon porušil. Rada dokonca nemá možnosť úvahy ani o tom, ktorú zo sankcií vyberie. Zákon ustanovuje podmienky pre uplatnenie jednotlivých sankcií. Ak sa podmienky splnia, Rada má povinnosť uplatniť tú sankciu, ktorej podmienky sa splnili. Úvaha Rady sa obmedzuje na určenie výšky konkrétnej sankcie, ak zákon ustanovil rozpätie sankcie. Týka sa to predovšetkým pokút, ale možnosť úvahy má Rada aj keď rozhodne o pozastavení vysielania programu alebo jeho časti, kde zákon dovoľuje pozastaviť vysielanie programu „najviac na 30 dní“, čo vo fáze aplikácie práva poskytuje Rade príležitosť rozhodnúť, či pozastaví vysielanie programu alebo jeho časti na jeden deň alebo na viac dní v maximálnom trvaní 30 dní.

Za porušenie povinnosti uloženej zákonom o vysielaní a retransmisiiu alebo osobitnými predpismi Rada pre vysielanie a retransmisiiu ukladá tieto sankcie:

- a. upozornenie na porušenie zákona,
- b. odvysielanie oznamu o porušení zákona,
- c. pozastavenie vysielania programu alebo jeho časti,
- d. pokutu,
- e. odňatie licencie za závažné porušenie povinnosti.

Sankcie sa navzájom odlišujú určením subjektu, ktorý zákon dovoľuje postihnúť sankciou.¹³

Porušenie zákona o digitálnom vysielaní sa sankcionuje jedinou formou sankcie – pokutou.

Právomoc ukladať pokuty za porušenie zákona o digitálnom vysielaní má niekoľko orgánov verejnej moci:

1. Ministerstvo kultúry SR,
2. Ministerstvo financií SR,
3. Telekomunikačný úrad SR,
4. Rada pre vysielanie a retransmisiiu.

Každý z týchto orgánov nemá možnosť úvahy, či uloží pokutu za porušenie zákona o digitálnom vysielaní, ak k nemu došlo. Správna úvaha všetkých uvedených orgánov je obmedzená na úvahu o tom, akú vysokú pokutu za porušenie zákona uloží, pričom pokuta nesmie presiahnuť hornú hranicu sadzby určenej zákonom.

Ministerstvo kultúry SR uloží pokutu do 5 000 Sk poskytovateľovi obsahovej služby, ktorá nie je multiplexom, programovou službou ani retransmisiou, za porušenie niektorej z povinností podľa § 14, ak nedošlo k odstráneniu nezákonného stavu v lehote určenej vo výzve na odstránenie nezákonného stavu.

Ministerstvo financií uloží pokutu do 5 000 Sk orgánu verejnej správy za porušenie povinnosti podľa § 7 zákona o digitálnom vysielaní, ak nedošlo k odstráneniu nezákonného stavu v lehote určenej vo výzve na odstránenie nezákonného stavu.

Pokutu možno uložiť do jedného roku odo dňa, keď sa Ministerstvo kultúry SR alebo Ministerstvo financií SR o porušení povinnosti zverenej do jeho právomoci dozvedelo, najneskôr však do troch rokov odo dňa, keď k porušeniu povinnosti došlo.

Ak zákon o digitálnom vysielaní neustanovuje inak, na konanie o uložení pokuty sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní.

¹³ Podrobnejšie DRGONEC, J. 2008. Základy masmediálneho práva. Bratislava : Bratislavská vysoká škola práva – Poradca podnikateľa, spol. s r.o., 2008. s. 436 – 444.

Telekomunikačný úrad uloží SR poskytovateľovi multiplexu za porušenie povinnosti podľa

- a. § 9 ods. 2 pokutu do 200 000 Sk,
- b. § 10 ods. 1 pokutu od 10 000 Sk do 100 000 Sk,
- c. § 11 ods. 1 písm. a) pokutu od 10 000 Sk do 1 000 000 Sk,
- d. § 11 ods. 1 písm. b) pokutu od 1 000 Sk do 200 000 Sk,
- e. § 11 ods. 1 písm. c) pokutu od 20 000 Sk do 200 000 Sk,
- f. § 11 ods. 1 písm. d) pokutu od 20 000 Sk do 500 000 Sk,
- g. § 11 ods. 2 písm. a) pokutu od 1 000 Sk do 100 000 Sk,
- h. § 11 ods. 2 písm. b) pokutu od 10 000 Sk do 100 000 Sk.

Telekomunikačný úrad SR uloží pokutu od 10 000 Sk do 5 000 000 Sk tomu, kto poruší povinnosť podľa § 54 ods. 5.

Pokutu môže úrad uložiť do dvoch rokov odo dňa zistenia porušenia povinnosti, najneskôr však do štyroch rokov odo dňa porušenia povinnosti.

Rada pre vysielanie a retransmisii uloží oprávnenému vysielateľovi alebo verejnoprávnemu vysielateľovi za porušenie povinnosti podľa

- a. § 13 ods. 1 pokutu od 5 000 Sk do 50 000 Sk,
- b. § 28 ods. 2 pokutu od 10 000 Sk do 200 000 Sk,
- c. § 28 ods. 4 pokutu od 5 000 Sk do 200 000 Sk.

Rada uloží pokutu od 10 000 Sk do 5 000 000 Sk tomu, kto poruší povinnosť podľa § 54 ods. 2.

Ak zákon o digitálnom vysielaní neustanovuje inak, Rada pre vysielanie a retransmisii pri uložení pokuty postupuje podľa zákona o vysielaní a retransmisii.

„Prevedenie“ zákona o vysielaní a retransmisii do kategórie obsolétnych všeobecne záväzných právnych predpisov sa držiteľom licencií na vysielanie a novinárom môže zdať osobitne príťažlivé pri pohľade na redukciu zákonom určených druhov sankcií za protiprávne správanie pri upustení od úpravy zákona o vysielaní a retransmisii. Sotva môže ísť o trvalý stav. Právnym účinkom takého postupu by bola zásadná zmena v koncepcii zodpovednosti za zneužitie slobody prejavu, ktorá je ťažiskom právnej zodpovednosti v masmediálnom práve. Zúženie verejnoprávnej zodpovednosti na postih vo forme pokuty má jediný možný následok – výlučnú ochranu práv a slobôd osôb prostredníctvom súkromnoprávnej zodpovednosti. Skôr ako by sa taká zmena naozaj udiala, treba veľmi dôkladne zvážiť, či slovenská spoločnosť je natoľko vyspelá, aby zodpovednosť krytá v podstate iba súkromnoprávnou sankciou bola primeraná predvídateľným formám protiprávneho správania spätého so zneužitím slobody prejavu. Alternatívou pre prípad zrušenia zákona o vysielaní a retransmisii a jeho včlenenia do zákona o digitálnom vysielaní je prevedenie jednotlivých druhov sankcií zo zákona o vysielaní a retransmisii do zákona o digitálnom vysielaní.

Záver

Hypertrofiu právneho poriadku zapríčinenú nadbytkom všeobecne záväzných právnych predpisov možno zaradiť k všeobecne známym skutočnostiam. Digitalizácia elektronických masmédií nenastoluje iba požiadavky na doplnenie Ústavy SR v úprave čl. 26, ale vytvára tiež príležitosť na redukciu počtu prameňov masmediálneho práva so silou zákona. Zákon č. 308/2000 Z. z. sa s prechodom od analógového vysielania na digitálne vysielanie stal v časti svojej úpravy neupotrebitelným, a preto nadbytočným. V tej časti, ktorá ani po ukončení prechodu na digitálne vysielanie nestratí význam, by sa zmenou zákona táto úprava dala preniesť do zákona č. 220/2007 Z. z. a v zostávajúcej časti (jedenásta časť o správnom konaní vo veciach masmediálnych licencií a nasl.) zrušiť. Netreba prehliadať ani to, že koncepcia práv a povinností verejnoprávných masmédií sa očividne zakladá na predstave o ich pôsobení v režime analógového vysielania a jeho právnej úpravy zákonom o vysielaní a retransmisii, čo preukazuje formulácia § 13 ods. 2 zákona o digitálnom vysielaní: „Povinnosti podľa odseku 1 sa vzťahujú aj na verejnoprávneho vysielateľa, ak je držiteľom licencie na digitálne vysielanie.“ Spojením právnych úprav dosiaľ

určených zákonom o vysielaní a retransmisii a zákonom o digitálnom vysielaní do jedného zákona by sa zvýšil prehľad v platnom masmediálnom práve aj právna istota spojená s interpretáciou a aplikáciou noriem masmediálneho práva. Zanedbať ani romantizovať však nemožno zodpovednosť za protiprávne správanie masmédií, pre ktorú ako neprijateľné možno hodnotiť vytvorenie takého systému zodpovednosti, z ktorého by sa stratili sankcie ustanovené zákonom o vysielaní a retransmisii.

LITERATÚRA:

- BRUNCLÍK, M. Digitální televize volá po zákonodarcích s fantazií. In Parlamentní spravodaj, 2001, č. 8 – 9, s. 24.
- DRGONEC, J. 1995. Tlačové právo na Slovensku. Bratislava : Archa, 1995. ISBN 80-7115-034-7.
- DRGONEC, J. 2008. Základy masmediálneho práva. Bratislava : Bratislavská vysoká škola práva – Poradca podnikateľa, spol. s r.o., 2008. ISBN 978-80-89363-04-9.
- FUČÍK, J. Regulace elektronických médií a digitální vysílání. In Právní rádce, 2003, č. 2, s. 24 – 26.
- KNAPP, V. Antinomie a iluze svobody projevu. AUC Iuridica, 1996, č. 1 – 2.
- KROUPA, V. Licenční modely digitálního vysílání v Evropě. In Parlamentní spravodaj, 2002, č. 5, s. 34 – 36.
- PALÚŠ, I. Sloboda prejavu, zhromažďovania a združovania (Ústavnoprávna koncepcia a predpoklady realizácie). Acta Iuridica Cassoviensia. Košice 1993, č. 19.
- POHL, O. Digitální televize u nás a ve světě. In Parlamentní spravodaj, 2002, č. 5, s. 31 – 34.
- STARÝ, R. Digitalizace vysílání – Pokrok sa nedá zastaviť, dá sa ale podporiť. In Parlamentní spravodaj, 2001, č. 2, s. 35 – 37.

